

Sündmusterohke sügis

Katrin Rehema – Eesti Arstide Liit

Värskes riigikontrolli aastaaruandes tõdetakse, et tervishoiuteenuste osutamise üheks suuremaks takistuseks on töötajate puudus, mis tõenäoliselt teravneb veelgi. Kiiret lahendust personalinappusele pole ja arstiabi ei ole varsti patsientidele igal pool võrdselt ja ühesuguse kvaliteediga kättesaadav. Kahjuks on niimoodi pigem juba praegu, mitte alles varsti. Arstide ja õdede tegeliku vajaduse hindamiseks oleks vaja nii ületundide täpsemat arvestust kui ka koormusnormide kehtestamist.

Riigikontrolör ütleb välja, et Eesti tervishoius ei ole puudus analüüsides ega strateegiatest, vaid tahtest, julgusest ja võimest kokkulepitut ellu viia. Väikesi muudatusi tehakse, ent seni, kuni põhimõttelised süsteemitasandi otsused on tegemata, pole sellest palju kasu.

Arstide ja kogu tervishoiuvaldkonna jaoks aruandes uudisväärtuslikku eriti pole, kui ehk vast niipalju, et poliitikutele tulebki see kõik uudisena. Igal juhul on nüüd riigikontroll neid teavitanud, et tervishoiutöötajatele on palga kõrval olulised ka muud töötingimused, koormusnormid, koolitused ja töötajate igakülgne väärtustamine.

Statistika põneva maailmaga tegelev Tervise Arengu Instituut uuris hiljuti välja arstide 2022. aasta mediaankuupalga – koos kõigi lisata-

sudega 3681 eurot. Nagu ütles vaga munk „Viimses reliikvias“: „Jumal olgu kiidetud, kes lasi tõde jälle sedapidi paista!“. Natuke teistpidi paistnuks, kui oleks mainitud, et töötasu andmeid koguti märtsis, milles tänavu oli 184 normtöötundi. Enamasti tunnitasu saavate arstide puhul tõstab see kuupalka keskmise 168tunnise kuuga võrreldes ligi kümme protsenti. Kui palju tunde tegelikult töötati, uuring ei ütle. Võlusõnad on ka „koos kõigi lisatasudega“. Ületunnid, öötöö, nädalavahetused, riigipühad, intensiivsustasu, residentide juhendamine, muud regulaarsed ja ebaregulaarsed tasud ning Tambovi koefitsiendid – loetelu pole täielik.

Need igavad detailid ei huvitaks nagunii kedagi, kui suures pealkirjas seisab: „Arstide palk tõusis üle 3600 euro.“ See on arv, mis elab juba oma elu ja mida võrreldakse kõigi teiste kaheksa tundi päevas töötavatega. Neile, kes arvavad, et öösiti, puhkepäevadel ja ülekoormusega töötamine on mingi privileeg, võime soovitada omal nahal järele proovida.

Oktoobrikuusse jäi ka üks oluline aastapäev – möödus kümme aastat viimasest suurest streigist, mis kinnitas arstkonna ühtsuse jõudu. Arstide lahkumine Eestist on streigieelse ajaga võrreldes vähenenud neli korda.

Huvitavate uuringute taustal käivad meie kollektiivlepingu läbirääkimised. Võiks ju eeldada, et süveneva tervishoiutöötajate põua ajal on igaüks meist kulda väärt ja kosmosesse kihutavat inflatsiooni tasandav palgatõus ning töötingimuste parandamine vähim, mida riik ja tööandjad töötajate hoidmiseks teha saavad, aga ... Kuigi minister lubas avalikult tervishoius palgatõusu järgmisel aastal vähemalt 15 protsenti, püütakse selgeks teha, et arstide aasta on mitte 12, vaid 9 kuud pikk. See tähendab, et kogu aasta peale tuleb tunduvalt vähem ning sellega ei saa kuidagi nõustuda. Vägisi tuleb meelde üks ajaloo prügikasti kadunud riik, kus täideti viisaastaku plaane kolme aastaga.

Haigekassa jaotamata kasum kasvab jõudsalt, järgmise aasta eelarve plaanitud pluss on üle 60 miljoni euro. See raha peab aga jääma riigieelarve olematu tasakaalu jaoks. Oli väike lootus, et haigekassa nõukogu leiab eelarve teisel lugemisel kollektiivleppet katteks lisaraha ning haiglate liit teeb parema pakumise, kuid seda ei juhtunud. Niisiis oleme paraku taas samas seisus, kus mitmeid kordi varemgi. Läbirääkimistel kokkuleppele ei jõutud, mis tähendab, et tervishoius on töötüli ja peame selle lahendamiseks minema riikliku lepitaja jutule.